

Abstrakt

Závislost na psychoaktivních látkách je vedle afektivních a úzkostných poruch jedna z nejčastějších psychiatrických diagnóz. Abúzus psychoaktivní látky může obnášet řadu tělesných a psychiatrických komorbidit, které komplikují léčbu a výrazně zhoršují její prognózu. Přestože jsou příčinou udržování závislostního chování maladaptivní vzorce myšlení a chování, na buněčné, resp. molekulární úrovni jde z velké části o patofyziologické procesy v centrální nervové soustavě. Obdobně tak lze předpokládat těžiště léčby v psychoterapii, nicméně souběžná medikace může výrazně zmírnit subjektivní potíže spojené s abstinencí od návykové látky, které jsou často důvodem ukončení léčby ze strany pacienta.

V emergentní adiktologii, resp. akutní psychiatrii se lze setkat se situacemi, kdy mají psychoterapeutické postupy jen limitovanou účinnost. Lze tedy využít např. deeskalační techniky při anxiózním stavu v rámci intoxikace kanabinoidy či halucinogeny, nemají však žádnou účinnost v případě život ohrožující akutní intoxikace anticholinergiky, opioidy či sedativy. Podobně pak při syndromu z vysazení látek s výrazným potenciálem tělesné závislosti, tedy např. alkoholu či benzodiazepinů, se lékař může spolehnout téměř výlučně na farmakoterapeutické intervence.

Cílem této práce je shrnout a popsat možné farmakoterapeutické intervence v léčbě závislostního chování, akutní intoxikace a abstinčního syndromu. Práce popisuje nejvíce preferované léčebné postupy a zmiňuje rovněž intervence inovativní, jež jsou prezentovány zejména v zahraniční literatuře. Vzhledem k rozsahu textu a obecnosti tématu práce se tato rozhodně nemůže považovat za vyčerpávající a plně dostačující zdroj informací, jsou však zmíněny a kriticky rozebrány jednotlivé léčebné postupy, jejich kontraindikace, farmakokinetika a farmakodynamika, a tyto informace jsou zasazeny do neurofyziologického kontextu pro jejich snazší pochopení.

Tato práce je především rešeršního charakteru a soustředí se na deskripci stávajících léčebných postupů v adiktologii, off-label medikací a na nové, perspektivní léčebné intervence a preklinické výzkumy, jejichž výsledky by se mohly v blízké budoucnosti stát výchozím bodem pro nové farmakoterapeutické postupy v léčbě látkových závislostí.

Klíčová slova: farmakoterapie, látková závislost, akutní intoxikace, abstinční syndrom